

WALDORFSKI VRTEC WALDORFSKE ŠOLE LJUBLJANA

PUBLIKACIJA

SPLOŠNI PODATKI

WALDORFSKI VRTEC WALDORFSKE ŠOLE LJUBLJANA
STRELIŠKA 12
1000 LJUBLJANA

Prostori vrtca: Ulica stare pravde 2, Ljubljana

Telefon (tajništvo šole): ++386 1 434 55 70

E-pošta: tajnistvo@waldorf.si

Spletna stran: <http://lj.waldorf.si/>

1. PREDSTAVITEV NAČEL VRTCA

Rudolf Steiner, začetnik waldorfske pedagogike, je dejal, da je v kali rastline začetek bodočega življenja. V prenesenem pomenu bi lahko rekli, da sta dom in otroški vrtec vrt, otroci cvetlice, starši in vzgojitelji pa vrtnarji, ki negujemo in čuvamo te cvetlice. Vsi vemo, da so za to potrebni ljubezen, rahločutnost in potrpežljivost.

Waldorfska pedagogika ne ponuja recepta za rešitev vseh izzivov vzgoje današnjega časa, vendar se do otroka trudi delovati po celostnem pristopu. Voden z mislijo, da otroka obkroža okolje, prežeto s pristnostjo, toplino, harmonijo in življenjsko radostjo, skušamo osmisliti aktivnosti, pri katerih otrok lahko razvije svoje lastne sposobnosti.

Otroke ščitimo pred pretirano intelektualizacijo in se držimo nenapisanega pravila »vse ob svojem (pravem) času«. Otrokom poskušamo omogočiti, da doživljajo svet skozi njihovo lastno igro. Vzgojitelj jim je kot odrasla oseba vzor in opravlja smiselno delo, ki ga otrok lahko posnema (npr. pripravljanje hrane, pomivanje posode, šivanje, pletenje, kvačkanje, pranje, likanje, čiščenje igralnice pred večjimi prazniki, žaganje, dolbenje in oblikovanje lesa in drugih naravnih materialov, košnja trave, obrezovanje grmovja in drevja, urejanje cvetja in vrta ...) ter skrbi, da ustvarja ljubeče okolje, v katerem se otrok počuti varno. Toplo in ljubeče okolje otroka notranje pogreje, toploto pa potrebuje za rast in gibljivost.

Večina igrač in pripomočkov za igro je narejenih iz naravnega materiala. Izdela, najde in oblikuje jih vzgojitelj s pomočjo staršev in otrok. Ker niso dokončno izoblikovane, spodbujajo ter razvijajo domišljijo in s tem ne omejujejo otrokove igre.

Naši vzgojni koncepti so: krepitev otrokove samozavesti, optimistično reševanje težav, sposobnost odločanja v novih, neznanih situacijah, ohranjanje zdrave radovednosti in odprtosti ter zaščita pred medijsko izpostavljenostjo. Odrasli smo dolžni zagotoviti okolje, kjer se bo otrok počutil varno, hkrati pa se bo srečal s primernimi izzivi. Želimo, da otrok razvija svojo iniciativnost in vedoželjnost. Ni bistvo življenja, da se težavam in tveganjem izogibamo, temveč, da se znamo z njimi soočiti.

2. POTEK DEJAVNOSTI V PEDAGOŠKEM PROCESU

2.1. RITEM

Pomemben nosilec zdravja je RITEM, ki je vtkan v vsakodnevno delo in življenje, odraža pa se v izmenjavi in ponavljanju vsebin in doživljanjev tekom celega leta.

2.1.1. Dnevni ritem

Čez dan se prepletajo: igra in počitek, ustvarjalnost in sprejemanje, prosta igra in poslušanje. Vzgojiteljica dnevni in tedenski ritem oblikuje v začetku šolskega leta ***glede na skupino otrok ter objektivne danosti. Po lastni presoji ga lahko spremeni.***

Primer dnevnega ritma v starejši skupini:

7:00 – 8:20 prosta igra, priprava zajtrka, prihajanje otrok v vrtec
8:20 – 8:40 jutranji pozdrav, rajanje
8:40 – 9:00 zajtrk
9:00 – 10:00 prosta igra in umetniška dejavnost tistega dne
10:00 – 10:15 pospravljanje igralnice
10:15 – 10:30 prstna igra, oblačenje v garderobi
10:30 – 11:15 igra na prostem
11:15 – 11:40 pravljica (oz. zgodbica ali lutkovna predstava)
11:40 – 12:10 kosilo
12:10 – 14:00 priprava na počitek in počitek
14:00 – 16:15 zbujanje, popoldanska malica in prosta igra, odhajanje otrok domov

Potek dneva v jaslilih in za mlajše otroke v kombinirani skupini je podoben, vendar poenostavljen. Vsebine so manj zahtevne in krajše. Kosilo in počitek sta prej. Veliko pa je individualne obravnave posameznih manjših otrok, glede na njihove razvojne in druge potrebe. Mlajši otroci imajo na voljo poseben prostor za počitek ali mirno igro.

2.1.2. Tedenski ritem

V poteku tedenskega ritma se zvrstijo umetniške dejavnosti po dnevih, lahko tudi gospodinjska in vrtna dela (na primer: dan za peko kruha, dan za likanje, dan za pranje, dan za brisanje prahu, dan za sajenje, dan za urejanje vrtnička ...).

Primer tedenskega ritma v starejši skupini:

PONEDELJEK risanje z voščnimi bloki
TOREK oblikovanje (čebeljega voska, testa, slik iz nepredene volne)
SREDA evritmija (umetnost gibanja, ki temelji na jeziku in tonih)

ČETRTEK slikanje mokro na mokro z mineralnimi barvami
PETEK sprehod in igra v gozdičku

2.1.3. Letni ritem

V skladu z letnimi časi in dogajanjem v naravi se spreminjata razporeditev in dekoracija v prostoru: mizica letnih časov, barve v prostoru, slike, blago ter dejavnosti in izdelki. Skozi vsebine rajanj, vodenih umetniških dejavnosti, pravljič, zgodbic, lutkovnih predstav, ki so osmišljene in ustrezajo razporeditvi letnega časa, se postopno spreminja vzdušje in uglašuje naše in otroške duše s kvaliteto letnega časa. V okviru štirih letnih časov se praznujejo posamezni prazniki (praznik žetve, Martinovo, božič, velika noč, kresovanje) in rojstni dnevi otrok ter zaposlenih.

2.2. OPIS DNEVNEGA PEDAGOŠKEGA PROCESA IN DEJAVNOSTI V STAREJŠI MEŠANI SKUPINI

V waldorfskem vrtcu se dela na dveh področjih:

- osrednji prostor in glavno vlogo ima **prosta igra** z naravnimi materiali,
- drugo področje pa je **vodeni umetniški del**, kot so rajanja, prstne igre, lutkovne predstave, pravljičice, risanje, slikanje, oblikovanje voska ali testa ...

Otrok se med **prosto igro** nezavedno uči npr. matematike, saj razvršča, ureja, primerja, gradi, preizkuša velikosti, teže, gostoto materiala. Skozi osnovne štiri čute volje se uči rokovati in razumevati čutni svet. Z naravnimi materiali, kot so kostanj, školjke, storži, veliki in majhni kamni, hlodi, storži, veje, stojala, svileni in drugo naravno blago, bombažne krpice, volneni trakovi ..., ki jih ima na voljo, hrani svoje čute. Prek neobdelanih naravnih materialov otrok čutno doživlja svet in hkrati doživlja ureditev sveta, s tem pa razvija vzorčno-posledično mišljenje, ki deluje na doživetje lastnega stališča in stabilnost v duhovnem, tako je kasneje sposoben presoje. Tudi ko pospravljamo, moramo smiselno delovati. Najprej večje kose pohištva, kot so stojala, stoli, mize, košare, kasneje manjše. Ko vsakodnevno vzpostavljamo red, vzpodbujamo samostojnost v smiselnem delovanju.

Zunaj na vrtu ali v gozdičku pa zopet doživlja polarnosti: mokro, suho, blatno, hrapavo, gladko; na primer kepa iz blata, potička iz mivke ali peska ... in vse to deluje na otrokovo gibčnost, različne oblike gibanja pa vodijo k boljši usklajenosti.

Prek **vodenih dejavnosti** otroci spoznavajo različno gibanje v prostoru in tako v njih nastaja podlaga za usvajanje geometrijskih oblik; z njimi negujemo ravnotežje in orientacijo v prostoru, na primer: gor, dol, spredaj, zadaj, levo, desno, hkrati pa otrok doseže in izgradi prostorsko predstavo. Ta čas je zanje izkustven, učijo se prek izkušenj. Ob vsem tem negujemo tudi jezik in odnose, ki so temelj za učenje tako materinega jezika kot tudi vseh drugih jezikov in kultur.

2.2.1. Prosta igra

To je čas, v katerem se otrok prosto igra v prostoru. Temelj proste igre je **posnemanje**. Otrok v igri posnema in izživi različne doživete aktivnosti ter notranja stališča, držo in gibe odraslega v njegovem okolju. V igri je udeležen z vsem svojim bitjem. V igri se popolnoma udeležuje in pri tem ne gre zgolj za mehanično posnemanje. Igra se z vso resnostjo in z vsemi čuti in se preko lastnih izkušenj uči o življenju. Otrok se mora v igri čutiti sproščenega in svobodnega, kajti le takšna igra daje učinkovito pobudo za njegov duševni razvoj in otroka resnično veseli ter mu dvigne samozavest. To je vidno v njegovem obnašanju, v njegovi močni volji, sijočem obrazu, rdečih licih. Prosta ustvarjalna igra pospešuje intelektualne funkcije otroka, predvsem domišljijo in predstave, in ugodno vpliva na razvoj socialnih veščin. Skozi igro se razvije občutek obzirnosti do drugega, zmore obvladati svoje egoistične težnje in se uči brzdati in nadzirati svojo voljo, saj se mora ozirati tudi na druge, ki so soudeleženi v igri. Tako skozi igro vzgaja tudi moralne vrline. Konkretno delo in uresničevanje zamisli skozi igro v otroku vzbudi zadovoljstvo, utrjuje vero v lastno moč in mu daje občutek dostojanstva. Prek igre se otrok srečuje z raznimi težavami in ovirami, kjer išče nove poti in jih na svoj način premaguje. Tu pride na plano njegov razum. V igri sprošča in razvija čustva, na primer v igri z drugimi otroki se razvijajo socialna čustva, kot so simpatija, naklonjenost, požrtvovalnost, obzirnost, solidarnost ... in spozna, da se določenih iger ne more igrati sam. Skupaj z drugimi otroki se veseli uspehov ali pa skuša skupaj z njimi najti drugačno pot pri neuspehih. Na takšen način usklajuje svoje interese z interesi skupine in se usposablja za socialno življenje, ki je v družbi nuja. Z isto resnostjo, kot živi otrok v svoji igri, se kasneje v odrasli dobi poveže z delom. Da otroci lahko razvijejo bogato igro in ob njej krepijo voljo, morajo imeti v okolju na razpolago dober material.

Vzgojiteljica in pomočnica vzgojiteljice v času proste igre opravljata svoje delo, ki se v enem delu nanaša na osrednjo dejavnost (glede na praznik ali letni čas), v drugem pa je povezano z rednim dnevnim gospodinjstvom. Otroci znotraj tega procesa svobodno sodelujejo ali pa se igrajo. Kadar je potrebno, jim vzgojiteljica in pomočnica pomagata pri razreševanju ali preusmerjanju konfliktnih situacij, drugače se skušata v igro čim manj vmešavati. Vse igrače so vedno pospravljene na istem mestu in so v času proste igre otrokom na voljo, da si jih sami vzamejo in uporabljajo glede na njihovo igro. Proti koncu igre pričneta vzgojiteljica in pomočnica vzgojiteljice pospravljati in urejati igrače. Otroci se svobodno pridružijo in pomagajo tako, da ju posnemajo. Nekateri zato potrebujejo več časa, drugi manj. Cilj je, da se otroci sami priključijo dejavnosti, ko so na to pripravljeni in dovolj zreli, vzgojiteljice jih pri tem spodbujajo. Obstajajo velike razlike glede na sposobnosti razumevanja navodil in zmožnosti v predšolskem obdobju; na primer petletnik ima že čisto drugačne sposobnosti kot štiriletnik in dvoletnik čisto drugačne kot leto in pol star otrok.

Primer proste igre: ko otrok pride zjutraj v igralnico, ga pritegne gugalni konjiček. Po guganju zagleda posodice v kotičku in se odpravi kuhat. Kmalu pride deklica, ki ima navado, da zavije v kotiček z dojenčki. Skrbno pokriva ali preoblači dojenčke, ko se naveliča, se odpravi na igralo in tam preizkuša svoje plezalne sposobnosti. Kmalu se pridružita še dva otroka, povabita še tretjega in skupaj si zgradijo hiško in z velikimi rjuhami pokrijejo streho. S stojali in stolčki naredijo vrata. Na drugem koncu igralnice dva fanta sestavljata potko za frnikole, trije otroci pa že pripravljajo lutkovno predstavo ... Dva druga otroka se pridružita vzgojiteljici in

pomagata pri pripravi zajtrka, nato pa se odpravita igrat v kuhinjski kotiček. Eden s pomočnico vzgojiteljice izdeluje metuljčka iz nepredene volne ...

2.2.2. Prosta igra na vrtu

Otroci imajo možnost proste igre na vrtu, kjer se lahko igrajo v peskovnikih, gradijo z različnimi materiali, preizkušajo svoje gibalne spretnosti na različnih plezalih in drugo. Enkrat tedensko se starejše skupine odpravijo v bližnji gozdiček.

Vzgojiteljice negujemo vrt v duhu trajnostnega razvoja ter glede na zmožnosti skrbimo za cvetlične grede, sejemo, sadimo zelenjavo, gojimo zelišča ... Otroci ta opravila doživljajo skozi vse letne čase, pri njih lahko sodelujejo in se tako srečajo z vsemi štirimi elementi: zemljo, vodo, toploto in zrakom. Ob praznikih (ali na izletih s starši) zakurimo tudi ogenj.

Trudimo se, da smo zunaj vsak dan, v vseh vremenskih razmerah. Skupaj s starši poskrbimo, da so otroci toplo oblečeni in zaščiteni pred vlago in mrazom. Vsakodnevno bivanje na prostem spodbuja razvoj in krepi imunski sistem. Ob sodobnem načinu življenja v mestih je velika prednost, če starši vedo, da je bil otrok vsak dan na zraku, tudi ko pridejo dnevi, ko sami tega v kratkem popoldnevu otroku ne morejo zagotoviti.

2.2.3. Umetniške dejavnosti

Osrednje vodene umetniške dejavnosti, ki jih ponujamo otrokom, so: risanje z voščenimi bloki iz čebeljega voska, slikanje v tehniki mokro na mokro z rastlinskimi pigmenti, oblikovanje čebeljega voska, testa ali kakšnega drugega naravnega materiala, ustvarjanje dekorativnih izdelkov v povezavi s prazniki in letnim časom ter rajanje, prstne igre, evritmija, lutkovne predstave in pravlјice.

Enkrat tedensko ali mesečno pečemo polnovreden kruh. Otroci si sami oblikujejo svoje kruhke, ki jih potem, ko so pečeni, odnesejo domov ali pojejo za malico. Otroci praviloma uživajo v gnetenju testa. So pa tudi otroci, ki potrebujejo veliko časa, da se z rokami dotaknejo te lepljive zmesi in se delu priključijo, ko so pripravljeni in si to tudi želijo.

Za razliko od mehkega testa je čebelji vosek trd in otroci ob tej dejavnosti zelo krepijo svojo voljo.

Vse te dejavnosti so razporejene v pedagoški proces v določenem stalnem ritmu, po posameznih dnevih v tednu, nekatere pa vsak dan. Vzgojiteljica razporeja dejavnosti po principu ponavljanja in tudi glede na potrebe otrok oziroma skupine.

Namen umetniških dejavnosti ni usvajanje in učenje novih tehnik, bolj pomembna sta proces in dejavnost sama kot taka, torej uživanje na poti do cilja.

2.2.4. Prstna igra, rajanje in evritmija

V vrtcu otrokom dnevno pomagamo razvijati voljo tudi z rajanjem, prstnimi igrami in evritmijo, kjer otroci s pomočjo svoje sposobnosti posnemanja vpijajo vase gibe, premikajo telo ali le

dele telesa. S tem vplivamo tudi na oblikovanje možganov in sposobnost govora. Otrok se pri tem uči obvladovanja lastnega telesa in povezuje mišljenje z gibanjem. Tako fina kot groba motorika sta izredno pomembni pri kasnejšem razvoju intelekta. Pri petju, rajanju in govoru otrok sliši intervale (razmake med toni). S tem osvoji številčna razmerja, ki so prisotna tudi v nas samih. Gibljiva živa slika ali zgodba deluje na čute volje in mišljenje.

Prstne igre se izvaja pred dejavnostjo, pri prehodih ali v kateremkoli delu dneva, skupinsko ali individualno.

Rajanju se otroci pridružijo spontano, iz posnemanja, kar pomeni, da lahko otrok rajanje tudi samo gleda, ob tem pa notranje sodeluje (le določeno obdobje in predvsem mlajši otroci). Gre za umetniško doživetje, ki lahko vsebuje pesmice, kratke dramatizacije, izštevanke, dotikalnice in spodbuja razvoj govora, senzomotorike, gibanja, ritma in domišljije, hkrati pa deluje v skladu z otrokovimi naravnimi ritmi (dihanje, bitje srca). Vzgojitelj prenese neko vsebinsko dogajanje, ki je povezano z letnim časom (naravo ali pravljico), v zvok, gib in besedo. Enako vsebino izvaja tri do štiri tedne vsak dan; tako jo otroci lahko ponotranjijo, doživijo in usvojijo na različnih nivojih.

Evritmija je umetnost gibanja, ki združuje telesne, duševne in duhovne danosti človeka v harmonično celoto. Beseda je starogrškega izvora in pomeni skladnost, ubranost. Gre za način umetniškega izražanja, ki s pomočjo gibanja oživilja sile govora: besedno doživetje poustvarimo s telesnimi gibi in tako nezavedno naravno gibanje preoblikujemo v zavesten umetniški izraz. Evritmije ne izvaja vzgojiteljica, vendar za to usposobljen učitelj evritmist.

V pomoč pri prehodih med posameznimi dejavnostmi, na primer odhod na stranišče, umivanje rok, povabilo v jutranji krog ali odhod v garderobo, odhod na vrt, povabilo k dejavnosti ali tudi med dejavnostjo, so nam **ustvarjalne "slike"**, kjer si, namesto z abstraktnimi navodili, pomagamo s pesmicami in z besednimi rimami, ki v svojih slikah skrivajo mnoge resnice (v njih lahko nastopajo vile, škratki, palčki in podobna bitja, katerih prisotnost otroci zelo čutijo ali pa živali in rastline). Njihovih glasov in ritmov se majhen otrok veseli in zato ne sprašuje po pomenu.

2.2.5. Čas za pravljico

Vsak dan pred spanjem otroci prisluhnejo pravljici. Pravljice vzgojiteljica izbira glede na razvojne in individualne značilnosti otrok v skupini in glede na letni čas ali praznik in jo pripoveduje ali bere dlje časa. Merilo je predvsem literarna vrednost, arhaičnost ter primernost vsebine in dolžina pravljice. Pravljica je literarna oblika, kjer je s simboličnimi slikami izraženo duševno dogajanje v posamezniku. Deluje na podzavestno raven človeka in je z navadnim materialističnim oziroma razumskim pogledom na svet ne moremo razlagati (dojeti).

V pravljičah so izražene osnovne zakonitosti sveta, borba med dobrim in zlim in težnja za vedno novim vzpostavljanjem ravnotežja, ki pomeni dober konec. So hrana za dušo predšolskega otroka od približno četrtega leta dalje. Vplivajo na razvoj domišljije, bogastvo jezika in delujejo kot zgled, ki ga otroci posnemajo.

Občasno vzgojiteljica pripravi pravljico z lutkovno predstavo. Pri lutkovnih predstavah uporabimo preproste glasbene inštrumente iz narave (kamenčki, palice, storži, orehove lupine) ali pa liro, zvončke (pentatonična lestvica) ter živ in naraven material pri izdelavi lutk in scene. Proces prižiganja svečke, pesmica ali izrek ter odkrivanje predstave ob začetku in pesmica, pokrivanje predstave in ugašanje svečke ob koncu izjemno neguje otroške čute. V otroku se ustvarjajo mir, sproščenost, harmonija, ravnotežje, domišljija ter smisel za lepoto, barve, obliko, govor in gib.

Prve kratke pesmi in zgodbe so primerne za mlajše otroke v obdobju, ko se pričnejo učiti govora in so že sposobni kratkotrajne koncentracije. Kratke pesmi pospremimo z gibi ali z lepimi umetniškimi slikanicami.

2.2.6. Ročna dela, modeliranje, gospodinjstvo in vrtnarjenje

Vzgojiteljica opravlja svoje delo v času, ko se otroci **prosto igrajo**. Tekom leta opravlja dejavnosti, ki so povezane s temeljnimi človekovimi opravili: skrb za vsakdanji kruh, skrb za obleko, skrb za prostor, skrb za kulturo bivanja in zdravje, skrb za medčloveške odnose ... Na primer: jeseni so rdeča nit dejavnosti, npr. povezane s pripravo in luščenjem žita, mletjem moke, peko kruha. Cilj je, da otroci doživijo celoten proces ali čim večji del procesa npr. »od zrna do kruha«. Seveda tudi vrtnarimo, čistimo, peremo itd. Vse te dejavnosti so smiselno in urejeno vključene v pedagoški proces skozi šolsko leto, v potek dneva, tedna, meseca ... Pri vseh dejavnostih otroci prosto sodelujejo glede na svoje sposobnosti in interes.

2.2.7. Praznovanje rojstnega dneva

Rojstni dan je pomemben praznik za vsakega otroka, to je samo njegov praznik, ki ga uvršča kot individualno bitje v skupnost. Dan pred praznovanjem vzgojitelj z otroki speče rojstnodnevno torto, na dan praznovanja pa jo skupaj lepo okrasijo, pripravijo praznično pogrnjeno mizo in darilca. Ob poslušanju rojstnodnevne zgodbe se razkrije, kdo je slavljenec. V mlajši skupini je praznovanje podobno, vendar prilagojeno starosti otrok.

2.2.8. Priprava na praznik in praznovanje

Rdeča nit našega dela so letni časi. Vsak letni čas ima svoj vrhunec, ki ga obeležimo z določenim praznikom. Priprava na praznik se prične že mnogo prej, saj je pomemben celoten proces ne le dogodek. Dogajanje se stopnjuje do praznika, ki je vrhunec: peče se ustrezen prazničen kruh ali kolač, pojejo se praznične pesmi ipd. Praznično razpoloženje izzveneva še nekaj časa in otroci v svojo igro vnašajo vtise iz prazničnega dogaja. Praznik temelji na ustrezni pripravi vzgojiteljic, ki skozi pripravo poskrbijo za prijetno vzdušje, ki ni evforično ali zaigrano, temveč pristno in iskreno.

Vsak praznik ima svoj smisel in ozadje, ki ga odrasli otrokom posreduje preko preprostih doživetij in slik; otrokom o ozadju praznika ničesar ne razlagamo. Bistvo *božiča* je, da otrokom skozi vsebine ponudimo sliko dobrote, družine in miline. Slike, ki jih ponudimo otrokom ob *veliki noči*, ponazarjajo novo življenje: npr. kokoška s piščanci ali račka, kaljenje in rast rastlin,

velikonočni zajček in iskanje pirhov na vrtu. Slike v povezavi s praznikom Janezovega (*kresna noč*) so: radost ob petju in plesu, ogenj kot simbol svetlobe in toplote, povezanost z elementom zraka itd. Jesen je čas spravila pridelkov, zorenja plodov in priprava narave na zimski počitek. Takrat praznujemo *mihaelovo* v povezavi s praznikom žetve. Luščimo in meljemo žito, spečemo kruh, kuhamo kostanje, pripravimo juho in sladico iz plodov in zelenjave, ki jih otroci v majhnih košaricah prinesejo v vrtec. Vsebina mihaelovega je krepitev notranjih moči in volje za premagovanje vsakodnevnih izzivov. (Več o praznikih boste izvedeli na starševskih večerih, ali v času, ko se pripravljamo na praznik.)

Predšolski otrok je duševno in duhovno odprt do sveta in zato v stanju zaupanja v vse, kar ga obkroža. To občutenje, ki ga goji otrok do sveta, je kot vera, vera v življenje, v svet. Temu primerno oblikujemo praznovanja, ki so izraz človekove povezanosti z naravo in silami kozmosa. Na te ritme se odziva tudi zemlja z letnimi časi in ostalim dogajanjem. Ta dogajanja spremenimo v simbolične slike in doživetja, ki jih ovekovečimo s prazniki, ki so za našo dušo potrditev in povezava z ritmičnimi dogajanja okrog nas.

Vzgojitelji črpamo del svojega znanja in inspiracije tudi iz duhovne znanosti, ki jo je razvil dr. Rudolf Steiner. Vrtec ne pripada nobeni veroizpovedi in je ne poučuje, torej ni konfesionalen. V svojem delu sledimo in negujemo vrednote kot so: dobrota, skromnost, ljubezen, predanost, milina, spoštovanje, hvaležnost, sočutje ..., predvsem na osnovi zgleda, ki ga dajemo vzgojitelji.

2.2.9. Počitek

V predšolskem obdobju otroci najbolj intenzivno rastejo in v tem obdobju se oblikujejo njihovi možgani, živčni sistem ter notranji organi. Življenjske sile, ki pomagajo pri tej izgradnji, so aktivne in ustvarjalne v času budnosti, med spanjem pa se obnovijo in pridobijo moč za nadaljnjo izgradnjo. Neustrezen ritem med spanjem in budnostjo pri otrocih pripelje do neustreznega razvoja in oblikovanja sistema jeter. Slabe spalne navade, premalo počitka in preveč zunanjih vtisov (različni mediji, trgovski centri, reklame, radio) so danes redni spremljevalci vsakodnevnega urnika otrok. To so lahko tudi najpogostejši vzroki za preživahne, razdražljive ter evforične otroke ali pasivne, neodzivne, blede, preutrujene in prestrašene otroke. Vse to so razlogi, da si v vrtcu prizadevamo otrokom zagotoviti tudi počitek.

Vsi otroci v vrtcu počivajo, dolžino počitka oblikuje vzgojiteljica v skladu s potrebami posameznega otroka oziroma skupine. Vzgojiteljica z igranjem na liro, pripovedovanjem pravljice ali petjem otroke umiri. Vedno več otrok potrebuje individualni pristop, vedno več otrok ima slabe spalne navade ali celo motnje spanja in temu se prilagajamo. Otroci počivajo v stalni prisotnosti vzgojiteljice.

2.2.10. Prehrana

Otroka v njegovem razvoju podpiramo tudi z zdravo prehrano. Prehrana je brezmesna in vsebuje kvalitetna živila, kot so polnovredna žita, zelenjavo, sadje, mleko in mlečne izdelke ter jajca. Prizadevamo si za čim večji delež ekološko pridelanih živil. Kosila za naš vrtec pripravljajo v kuhinji Waldorfske šole Ljubljana. V kolikor se pri otroku srečamo z dieto in je v naših

zmožnostih, mu jo lahko omogočimo, potrebujemo pa tudi potrdilo zdravnika. Naravnost družine k določenemu načinu prehranjevanja ni naše vodilo, vedno zajemamo celoto.

Ne le uravnotežen jedilnik in ekološki biodinamčen način predelave hrane, temveč tudi način priprave, skrb za higieno, estetski vidik, odnos, kako pripravljamo hrano in kako je pripravljena miza, sedenje in drža vzgojitelja pri mizi, kako se obed prične – vse to deluje na čute otrok. Na primer vaza s cvetjem na mizi in svečka, naokrog pa pripravljeni pogrinjki, kozarci, krožniki s hrano in pribor, pri čemer sodelujejo in pomagajo tudi otroci. Na začetku obeda zapojemo pesmico ali naredimo kratko prstno igro, da se otroci umirijo, nato vsi skupaj povemo izrek zahvale, sklenemo roke in si voščimo dober tek. Otroke se spodbuja k samostojnemu, lepemu in umirjenemu načinu prehranjevanja. Kuhinja je v istem prostoru, kjer se otroci igrajo, zato imajo otroci možnost kadarkoli sodelovati pri pripravi (na primer rezanje zelenjave na koščke, ribanje sadja, mazanje kruhkov, pomivanje posode, brisanje krožnikov). Skozi hrano vstopa svet v nas in nekateri so za ta proces bolj občutljivi, drugi manj. Zato se zajtrki skozi celo leto ponavljajo v tedenskem ritmu – tako je vsak ponedeljek, vsak torek in tako dalje do petka, enak jedilnik. To otrokom omogoča privajanje na hrano (še posebno tistim, ki imajo težave s prehranjevanjem), gotovost in deluje na spomin in občutek varnosti. Na primer petletniki že točno vejo, danes je petek in danes bo müsli in to je dan, ko gremo v gozdček.

2.3. JASLI

Vse delo, ki ga izvajamo v starejših skupinah, se odraža že v jaslilih, le da se ritem oblikuje in prilagaja potrebam majhnih otrok. V delo z otroki od 1. do 3. leta starosti vnašamo elemente waldorf/Emmi Pikler koncepta. Prostor v jasličnih igralnicah je zasnovan in opremljen tako, da omogoča otrokom čim boljši razvoj gibalnih sposobnosti. Nega malčkov poteka individualno in upošteva načela ljubeče pozornosti.

2.4. DRŽA VZGOJITELJA IN KOMUNIKACIJA Z OTROKOM

Vzgojiteljice spoštujemo otrokovo bitje v njegovi enkratnosti in razvojno pogojenimi sposobnostmi dojemanja sveta, ki ni enako kot pri odraslem. Zato komuniciramo z otroki kratko, jasno, konkretno brez abstrakcij. Pristopamo s prijaznostjo in spodbujanjem ter iskanjem pozitivnih pogledov na vsako situacijo. Otrokom ponudimo dovolj slikovitih opisov in razlag, ki spodbujajo domišljijo, vnašajo radost in skrivnostnost v vsakodnevno rutino. Izziv za pedagoge je, da dvignejo kvaliteto govorne besede na umetniški nivo.

2.5. ZAVESTNO OBLIKOVANJE DOBRIH NAVAD SKOZI PONAVLJANJE

Spoštujemo otrokovo naravno potrebo po ponavljanju. Nove izkušnje in sposobnosti otroci usvojijo s spontanim ponavljanjem na sebi lasten način. To daje otrokom občutek varnosti in jim omogoča sodelovanje v dejavnostih, kjer je vedno v naprej jasno, kdaj in kako kaj poteka (nega, oblačenje, prehranjevanje, rajanje ...). Otroci so pri tem lahko samoiniciativni, s čimer jih tudi spodbujamo k samostojnosti in sodelovanju na tistih področjih, kjer to zmorejo.

3. PODROBNEJŠA DOLOČILA O DELOVANJU VRTCA

3.1. VPISNI POSTOPEK

Vrtec je del Waldorfske šole Ljubljana. V našem vrtcu izvajamo vzgojno-varstvene programe; vpisujemo otroke od prvega leta starosti do vstopa v šolo, glede na prostorske ter kadrovske zmožnosti vrtca in zrelost otroka.

Imamo šest skupin:

- dve jaslični (1 – 3 leta), v katerih je vključenih po 12 otrok,
- eno kombinirano skupino (od 2. let do vstopa v šolo), v katero je vključenih 19 otrok,
- tri starostno mešane skupine (od 3. let do vstopa v šolo), v katerih je vključenih od 17 do 19 otrok.

O vpisu otrok v vrtec odloča vrtec samostojno.

Potek vpisnega postopka:

Starši izrazijo željo za vpis s pisno prošnjo (informativni vpisni list). Prošnja naj vsebuje osnovne podatke o otroku (ime, priimek, datum in kraj rojstva, naslov, **telefonsko številko**, e-naslov in željeni datum vpisa), razloge za vpis ter po želji kratek življenjepis. Vsakega prijavljenega otroka vpišemo na čakalno listo, ki je informativnega značaja. Skupine se dopolnjujejo s čakalne liste, ki nastaja čez celo šolsko leto (in na podlagi rednega vpisa otrok iz javnega razpisa, v kolikor je ta objavljen). Vpisovanje otrok v vrtec praviloma poteka spomladi za naslednje šolsko leto, lahko pa tudi med letom glede na potrebe.

Na podlagi čakalne liste in po informativnih srečanjih starše povabimo na sprejemni pogovor (intervju), ki običajno traja uro in pol. Predvidoma ga opravi vzgojiteljica, ki bo otroka sprejela v skupino.

Na tem srečanju posredujemo osnovne podatke o delovanju vrtca in skupine ter odgovarjamo na vprašanja v zvezi s pedagogiko in organizacijo. Predvsem pa je namenjen medsebojnemu spoznavanju med otrokom oziroma družino in vzgojiteljico, saj je na pogovor povabljeni vsa družina. Starša se z vzgojiteljico pogovarjata o dogodkih in podrobnostih, ki so pomembni za otrokov razvoj, obenem pa vzgojiteljica odgovarja na njuna vprašanja.

Po intervjujih se na vrtčevski konferenci skupaj pogovarjamo in odločamo o sprejetju otrok v vrtec. Lahko se zgodi, da se ob skupnem posvetu in tehtnih razlogih odločimo, da otroka in družino prevzame druga vzgojiteljica in ne tista, ki je opravila intervju (kompatibilnost s skupino, navade družine, razhajanja v vzgoji). Skupine so starostno mešane, zato jih v danih okoliščinah skušamo oblikovati čim bolj uravnoteženo (glede na spol, starost, morebitne posebnosti). Prednost pri vpisu imajo otroci, katerih sorojenci so že vpisani v naš zavod (vrtec, osnovno šolo ali gimnazijo), otroci zaposlenih in otroci, ki so dlje časa na čakalni listi (datum prijave), kljub vsemu pa se po intervjuju upošteva tudi mnenje vzgojiteljice. Vključevanje otrok v skupino poteka od septembra, do vključno marca, kajti iz izkušenj vemo, da v poletnem obdobju to za otroke ni dobro. Če je otrok sprejet, prejmejo starši v podpis Pogodbo s strani

Waldorfske šole Ljubljana. S plačilom vpisnine, zdravniškim potrdilom in podpisom pogodbe je njihova odločitev potrjena in mesto za otroka v vrtcu zagotovljeno.

Zaradi državnih regulativ in normativov ob vpisu v vrtec potrebujemo zdravniško potrdilo, ki zagotavlja, da je otrok zdrav in da sme v vrtec, ali je cepljen ali ne, pa je odgovornost in stališče družine in ne vrtca.

3.2. POSTOPNO UVAJANJE OTROKA V SKUPINO

Uvajanje novih otrok v mlajšo (jaslično) skupino poteka postopno in individualno. Eden od staršev uvaja otroka tako, da ga prvotno spremlja in je z njim skupaj v vrtcu. Prve dneve je to krajši čas, ki se postopno podaljšuje. Vzgojiteljica daje staršem sproti navodila in tudi pove, kdaj bo najugodnejši čas, da otrok ostane sam v vrtcu. Tudi čas, ko otrok že ostaja sam v vrtcu, se postopno podaljšuje. Uvajanje lahko poteka od enega tedna do treh mesecev, to je odvisno od posameznega otroka. Od načina, kako otroka uvajamo, je odvisno kasnejše sprejemanje vrtca. Cilj postopnega in otroku prijaznega uvajanja je, da otrok sprejme novo okolje skozi čim več pozitivnih doživetij in vtisov brez stresa, saj bo skozi to vzpostavil zaupanje v vzgojiteljice in okolje vrtca in bo vrtec rad obiskoval. V času postopnega uvajanja svetujemo staršem, da otroka predajo vzgojiteljici vedno po enakem ritualu in ob približno istem času. Pomembno je, da so zjutraj, ko pripeljejo otroka v vrtec, umirjeni in brez naglice (brez nepotrebnega stresa). Starše naprošamo, da redno in iskreno komunicirajo z vzgojiteljico. V uvajalnem obdobju vzgojiteljica vsakodnevno komunicira s starši. Postopno uvajanje je temeljni del pedagoške prakse, ki spoštuje otrokovo potrebo po postopnem navajanju na nove in neznane situacije ter osebe. Čeprav so uvajani otroci v začetku manj časa prisotni, vrtec zaradi tega nima manjših stroškov obratovanja, zato se zaračunava celotna oskrbnina.

V starejši mešani skupini je morebitna prisotnost staršev v skupini pri procesu uvajanja dogovor med starši in vzgojiteljico. Za uspešno uvajanje otroka v skupino je pomembno zaupanje staršev v delo vzgojiteljice pa tudi predhodna vključenost staršev v življenje vrtca (informativni razgovori in srečanja, delovne akcije). V mnogih primerih prisotnost staršev med uvajanjem v starejšo skupino ni potrebna.

3.3. PRISOTNOST OTROKA V VRTCU

Za otroke je izredno pomembno, da redno hodijo v vrtec. Celotno življenje vrtca temelji na harmoničnem ritmu in ponavljanju ter zagotavljanju občutka varnosti in sprejetosti. Pogoste odsotnosti otroka mu zelo otežujejo povezavo z dogajanjem v skupini.

Starše prosimo, da vzgojiteljico čimprej obvestijo o razlogih odsotnosti otroka in ponovno najavijo otrokov prihod. Če imajo starši namen načrtovati počitnice med šolskim letom, je zaželeno, da se o tem prej posvetujejo z vzgojiteljico.

Starši so dolžni natančno upoštevati čas, ki je določen za prihod in odhod otrok. Otroku je v veliko pomoč, če pride vsak dan ob istem času. Slika dogajanja v vrtcu je zanj vedno enaka in mu daje občutek varnosti. Tako se otrok zjutraj lažje vključi v dejavnost in celotno socialno dogajanje. Otroku, ki pride prepozno (zamuja), se težje vključi v dogajanje, obenem pa prekine

izvajanje pedagoške dejavnosti, ki poteka v skupini. Prihod in odhod sta sestavni del jasnega poteka dnevnega ritma, ki temelji na potrebah otrok.

3.3.1. Dnevno je vrtec odprt

Dnevno je vrtec odprt 9 ur, od 7.00 do 16.15 ure.

Predlagan čas za prihod otrok v vrtec je od 7.00 do 8.30, za odhod pa ob 12.30 ter po počitku do 16.15. Vsaka družina si v tem okvirju izbere svoj čas prihoda in odhoda, ki ga dosledno spoštuje. S tem zelo pripomore k prijetnemu in kvalitetnemu uvajanju otroka in njegovemu celotnem bivanju v vrtcu.

3.3.2. Odsotnost zaradi bolezni

Z vključitvijo otroka v vrtec je otrok izpostavljen raznim obolenjem, nalezljivim otroškim boleznim in virozam. Pogled na otroške bolezni s stališča waldorfske pedagogike je nekoliko specifičen, otrok namreč potrebuje preboleti otroške bolezni, da lahko preobrazi svoje telo. Bolan otrok naj ostane doma, ne le zato, ker lahko širi bolezen in okuži svoje vrstnike, ampak predvsem zato, ker potrebuje starše, počitek, mir, pozornost in skrbno nego, ki jih v vrtcu ne more biti deležen v zadostni meri.

Znaki, ki starše opozorijo, da njihov otrok potrebuje domačo nego, so:

- povišana telesna temperatura,
- bruhanje (več kot dvakrat v zadnjih 24 urah),
- driska, razen, če je že ugotovljeno, da vzroki te driske niso infekcijski (na primer driska zaradi alergije na hrano),
- izpuščaji in povišana temperatura,
- močan kašelj,
- boleče žrelo in otekle bezgavke,
- izcedek iz oči ali nosa,
- prisotnost parazitov (uši, gliste, podančice),
- jemanje antibiotikov ...

V kolikor vzgojiteljica presodi, da se otrok zaradi slabega zdravstvenega stanja ne more vključiti v pedagoški proces, ne sprejme otroka v oddelek oz. pokliče starše, da pridejo ponj. Otrok ima pravico do počitka in individualne nege v ustreznem okolju vse dokler jemlje antibiotike, močno kašlja ali nasploh kaže znake utrujenosti.

3.4. NUJNO VARSTVO V ČASU ŠOLSKIH POČITNIC, PRAZNIKOV IN V ČASU POLETNIH POČITNIC

Potreba otroka je, da vsaj del letnega časa preživi z družino, kajti socializacija je naporna aktivnost. Otrok si v tem času odpočije in nabere nove moči za vsakodnevno bivanje v skupini. Pomembno je negovati skupni družinski čas. Otrokova osnovna potreba in pravica je, da preživlja otroštvo predvsem v krogu družine.

Optimalno za otroka je, da družinske počitnice in prosti dnevi sovpadajo s koledarjem počitnic v vrtcu.

Vrtec organizira nujno varstvo v času jesenskih, zimskih in poletnih šolskih počitnic (od zadnjega dneva pouka do sredine julija in od sredine avgusta do septembra). Za nujno varstvo starši otroke prijavijo samo v nujnih primerih, če zanje ne morejo zagotoviti ustrezne oblike varstva v krogu družine. Starši potrdijo prisotnost otroka v času nujnega varstva na seznamu, ki ga vzgojiteljice izobesijo na oglasno desko posamezne skupine ali preko prijavnega lista, ki ga starši izpolnijo in vrnejo vzgojiteljicam. Nujno varstvo se izvaja takrat, ko je v celém vrtcu prijavljenih skupno minimalno pet otrok.

Takšna odločitev sovпада z organizacijo dela in prehrane ter ostalih pogojev, ki jih mora vrtec zagotavljati v času nujnega varstva. Nujno varstvo izvajamo vzgojiteljice in pomočnice vzgojiteljic, lahko pa nam na pomoč priskočijo tudi sodelavci naše šole. Izvaja se v prostorih vrtca, pedagoško delo pa se prilagodi prisotnim otrokom.

Vrtec ne deluje v času božičnih in prvomajskih počitnic ter od sredine julija do sredine avgusta. Prav tako je vrtec zaprt dan pred božičem, 24. decembra in na veliki petek pred veliko nočjo.

Delo vzgojiteljic v našem vrtcu je v času počitnic namenjeno pripravam na pedagoško delo in stalnemu rednemu izobraževanju, zato v času šolskih počitnic v vrtcu izvajamo nujno varstvo.

Vzgojiteljica se v času počitnic temeljito pripravlja za pedagoško delo z otroki v posameznem letnem času. Priprave zajemajo:

- izobraževanje doma in v tujini,
- izbor in učenje pravljic,
- pripravo lutkovnih predstav,
- sestavljanje rajalnih iger, prstnih iger, ritmičnih iger,
- pripravo praznovanj in rojstnih dni,
- pripravo pedagoških vsebin za delo s starši,
- izdelovanje in popraviljanje igrač, nabava materiala za pedagoško delo,
- čiščenje, pranje in prenavljanje prostorov,
- hospitiranje,
- študij ritmov in dogajanj v naravi in človeku ter razumevanje duhovnega pomena dogodkov v letnem času.

Staršem predlagamo, da si družinsko življenje uredijo v skladu z našim oziroma šolskim urnikom, saj je za otroke najbolje, da redno obiskujejo vrtec, in da imajo tudi možnost preživeti kvaliteten čas v družinskem okolju.

3.5. FINANCIRANJE VRTCA IN PRISPEVKI STARŠEV

Program vrtca je v našem primeru sofinanciran s strani lokalne skupnosti v višini cca.50 % vseh stroškov po otroku. V Zakonu o financiranju vzgoje in izobraževanja (krajše ZOFVI-ju) je sicer navedeno 85% sofinanciranje, vendar prihaja do razlik zaradi Pravilnika o metodologiji izračunavanja ekonomske cene vrtcev, kjer so nekateri stroški izločeni (investicije, prostori itd.). Te stroške financira ustanovitelj, ki je v primeru javnih vrtcev lokalna skupnost, v našem

primeru pa zasebnik: starši in vzgojitelji. Velike razlike so tudi med posameznimi občinami. Pri kadrovskih in prostorskih normativih imamo drugačne pogoje zaradi drugačnega načina dela. Sami moramo zagotavljati sredstva za nakup opreme, urejanje in investicijsko vzdrževanje in drugo.

Vrtec se financira iz več virov: delno s strani lokalne skupnosti, delno s prispevki staršev ter delno s pomočjo sponzorjev in donatorjev ter ustanovitelja. Prispevek staršev oblikujemo v skladu s socialno sliko družine in dejanskimi sredstvi, ki družino razvrščajo v posamezni plačilni razred in doplačilom razlike, ki nastaja iz naslova 85 % financiranja s strani lokalne skupnosti do naše ekonomske cene.

Vpisnina pripada vrtcu in predstavlja enkratni znesek, ki ga starši vplačajo ob vpisu otroka v vrtec. Vpisnina predstavlja zagotovilo, da bo otrok naš vrtec zagotovo obiskoval. Višina vpisnine se določi do 15. decembra za naslednje šolsko leto. Ta sredstva se namenijo za investicije v prostor in opremo ter stroške vpisnega postopka. Vpisnino vrtec vrne staršem le v primeru, ko se za izpis otroka odloči pedagoški kolegij vrtca v poizkusnem obdobju prvih treh mesecev.

Prispevki staršev se natančneje dogovorijo s Pogodbo o prispevkih za otroka. Redno plačevanje prispevkov je pogoj za obiskovanje našega vrtca. Starši se zavežejo, da bodo prispevke redno plačevali in sicer za vse mesece v letu v skladu z določili pogodbe.

Za otroka, ki v naslednjem šolskem letu odhaja v šolo, se celotni prispevek za vrtec na željo staršev lahko razporedi na 10 obrokov, ki jih plačajo od 01. 09. do 20. 06. naslednjega leta. (Vsa podrobna določila glej v Pogodbi o prispevkih staršev).

Ustanovljen je socialni sklad. Glede na višino sredstev, ki so mesečno na razpolago, lahko iz tega sklada pomagamo pri kritju deleža oskrbnine za socialno ogrožene družine.

3.6. POSKUSNA DOBA IN IZPIS

Prvi trije meseci se štejejo za poskusno dobo. Vrtec si pridržuje pravico, da lahko otroka izpiše, če:

- se otrok ne more vključiti v skupino oziroma v dejavnosti, ki se odvijajo v vrtcu,
- obstaja močno nasprotje med vzgojo v vrtcu in doma, ki se odraža v vedenju otroka in starši ne spoštujejo dogovorov z vzgojiteljicami,
- starši izrazito nasprotujejo pedagoškemu načelom in načinu njihovega izvajanja v vrtcu, zlasti če ne upoštevajo časa za prihod oz. odhod in drugo,
- starši zamolčijo pomembne podatke o otrokovem fizičnem in duševnem zdravju,
- otrok preneha prihajati v vrtec in starši v petnajstih dneh ne obvestijo vzgojiteljice o vzroku odsotnosti,
- starši ne izpolnjujejo redno svojih finančnih obveznosti do vrtca (podrobnosti določene v Pogodbi o prispevkih).

Pred izpisom otroka iz vrtca se morajo na pobudo pedagoškega kolegija vrtca opraviti svetovalni razgovori s starši, kjer se poskušajo ugotoviti razlogi in poiskati možnosti rešitve. Izpis otroka na pobudo vrtca je možen le s soglasjem pedagoške konference ter vodstva vrtca in Waldorfske šole Ljubljana.

Starši lahko otroka izpišejo pisno, z enomesečnim odpovednim rokom. V času odpovednega roka so starši dolžni plačati prispevek še najmanj do konca meseca, v katerem je bil otrok izpisan in sorazmerni del za obdobje počitnic v mesecu juliju in avgustu, upošteva števílo mesecev v šolskem letu izpisa, v katerih je bil vpisan v vrtec.

3.7. ODGOVORNOST STARŠEV V POVEZAVI Z VRTCEM

Starši so odgovorni za otroka do trenutka, ko ga zjutraj osebno predajo vzgojiteljici in od trenutka, ko popoldne vzgojiteljica otroka preda staršem.

Če starši po otroka ne morejo priti osebno, lahko pošljejo drugo odraslo osebo, ki se mora izkazati s pisnim pooblastilom staršev. Če bodo po otroka prihajali npr. stari starši, se o tem predhodno dogovorijo z vzgojiteljico in posredujejo pisno pooblastilo.

Otroci naj ne prinašajo v vrtec nakita, ur, osebnih predmetov, sladkarij in igrač. Za prinesene stvari vrtec ne odgovarja. Te svari so lahko zelo moteče ali celo nevarne za otroke in so jih vzgojiteljice dolžne umakniti.

Starši se zavedajo, da v vrtcu uporabljamo naravne materiale, ki niso nujno mehansko obdelani. Seznanjeni so tudi s tem, da otrokom skozi igro nudimo izzive, ki jih otroci za svoj razvoj potrebujejo (plezanje na drevo ipd.).

Pri praznovanjih, izletih in drugih prireditvah v sklopu vrtca, ki se dogajajo ob prisotnosti staršev, so starši odgovorni za varnost svojega otroka (otrok).

4. PRAVICE OTROK IN STARŠEV

Otroci imajo pravico do:

- spoštovanja osebnega dostojanstva kot enkratnega bitja, ki ne potrebuje dokazovanja s tekmovanjem,
- enakih možnosti in optimalnega razvoja ne glede na spol, narodnost, raso, socialno in kulturno poreklo, veroizpoved in kakršenkoli drug položaj otroka ali staršev,
- varnega zdravega in razumevajočega okolja,
- strokovnega dela in ravnanja, ki upošteva značilnosti otrokovega razvoja v določenem starostnem obdobju ter značilnosti in potrebe posameznega otroka s stališča waldorfske pedagogike,
- igre, saj je igra zanje to, kar je za šolskega otroka učenje in za odraslega delo,
- neposrednega doživljanja okolja, namesto abstraktnih intelektualnih razlag o njem,
- doživljanja resničnih človeških kvalitiet, ki mu jih posredujejo odrasli kot vzor.

Starši imajo pravico do:

- spoštovanja in upoštevanja njihove vloge kot glavnih nosilcev odgovornosti za otrokovo vzgojo in razvoj,
- svobodnega odločanja o vpisu otroka v vrtec, s čimer uresničujejo svojo pravico do izbire vzgoje,
- obveščenosti o programu in delovanju vrtca,
- aktivnega sodelovanja pri dejavnostih, ki jih predlaga vrtec,
- obveščenosti o otrokovem počutju in razvoju,
- strokovne pomoči pri vzgoji otroka,
- spoštovanja zasebnosti družine.

4.1. OBVEZNOSTI STARŠEV DO VRTCA

Starši imajo naslednje obveznosti:

- seznanitev z življenjem vrtca in organizacijo dela,
- sodelovanje z vzgojiteljicami v korist otrok, zlasti točno prihajanje in odhajanje, javljanje odsotnosti, obveščanje o pomembnih spremembah pri otroku oz. v družini,
- da v vrtec pripeljejo le zdravega otroka in da poskrbijo za to, da se otrok pozdravi do konca svoje bolezni doma,
- redno izpolnjevanje finančnih obveznosti do vrtca,
- upoštevanje strokovnih odločitev vzgojiteljice in dogovorjenega reda v prostorih vrtca,
- da vzgoja na domu ni v nasprotju z vzgojo v vrtcu.

4.2. NAČINI POVEZOVANJA IN SODELOVANJA S STARŠI

Odkriti in iskreni medsebojni odnosi ter zaupanje med odraslimi so osnova za dobro sodelovanje in dobro počutje otrok v vrtcu.

Osnovo tvori trikotnik otrok, starši in vzgojitelj oziroma vrtec. Vrtec sestavlja skupina vzgojiteljev, eden izmed njih pa je predstavnik za javnost, za lažje komuniciranje in sodelovanje z okolico. Je koordinator in povezovalni člen med skupnostjo in vrtcem ter šolo.

Sodelovanje staršev z vzgojiteljicami je v našem vrtcu izjemno pomembno. Usklajenost vzgojnih vplivov doma in v vrtcu daje otroku občutek varnosti. Tesni stiki omogočajo staršem in vzgojiteljicam boljše razumevanje otrokovih potreb. Zato od staršev pričakujemo, da se organiziranih dejavnosti redno udeležujejo.

Vrtec organizira naslednje oblike sodelovanja:

- seznanitev staršev z osnovami pedagogike in organizacijo vrtca; v ta namen dobijo starši na vpogled in branje Publikacijo ter dodatne informacije na prvem srečanju z vzgojiteljicami,
- sprejemni pogovor, ki se ga udeležijo starši z otrokom; takrat se vzpostavi prvi osebni stik, vzgojiteljica dobi pomembne osnovne podatke in vtise o otroku,
- starševske večere, na katerih obravnavamo pedagoška in druga vprašanja,
- informiranje staršev z dopisi in obvestili na oglasni deski,
- delavnice za izdelovanje igrač, dekorativnih predmetov ipd.,
- individualne pogovore o otroku, ki se odvijajo na željo vzgojiteljice ali staršev,
- obiski vzgojiteljice otroka na domu po dogovoru s starši; obiski še posebej utrdijo vez med otrokom, vzgojiteljico in starši,
- obiski staršev v vrtcu po dogovoru z vzgojiteljico,
- praznovanja; nekatere praznike praznujemo v vrtcu skupaj s starši v popoldanskem času,
- praznovanje rojstnega dneva otroka, pri čemer se vzgojiteljica odloči, na kakšen način bodo starši vključeni v praznovanje,
- izlete na pobudo staršev ali vrtca,
- delovne akcije za temeljitejšo čiščenje, urejanje, manjša popravila itd.,
- pomoč pri iskanju dodatnih finančnih ali materialnih sredstev za vrtec (donacije, sponzorstva, nabava materialov pod ugodnimi pogoji ipd.),
- vrtec lahko predlaga staršem, da eden ali več izmed njih prevzame vlogo zaupnika. Zaupnik sprejema in posreduje predloge staršev vrtcu in obratno, skrbi za ohranjanje dobrih odnosov med starši in vzgojiteljico, pomaga pri organizaciji delovnih akcij, izletov in prireditev in pri reševanju drugih zadev. V dogovoru z vrtcem predstavlja vrtec v javnosti.
- glede na interes staršev vrtec organizira ali predlaga različne dodatne dejavnosti (seznanitev z antropozofskim zdravnikom, sodelovanje s pridelovalci biodinamične prehrane, mednarodna povezovanje v zveze in gibanja staršev za boljše pogoje za otroke in družine, sodelovanje s svetom staršev na Waldorfski šoli Ljubljana ...)
- ker je vrtec del Waldorfske šole, so starši vedno povabljeni in dobrodošli na skupne dogodke, srečanja in predavanja strokovnih sodelavcev.

4.3. STROKOVNI SVET ZA SPLOŠNO IZOBRAŽEVANJE RS JE POTRDIL NAŠ PROGRAM

Waldorfska šola Ljubljana je izdala Soglasje k izvajanju javno veljavnega programa za predšolske otroke – program waldorfski vrtec, ki ga je sprejel Strokovni svet za splošno izobraževanje MŠŠ RS (Soglasje št. 358/11, z dne 10.5.2011).

Smo član MEDNARODNE ZVEZE WALDORFSKIH VRTCEV V STUTTGARTU pod mentorstvom ga. Brigitte Goldmann.

Publikacija je nastala skozi sodelovanje več waldorfskih vrtcev v Sloveniji in ima svoje skupne in individualne značilnosti.

Vse avtorske pravice za Publikacijo so pridržane!

5. DODATEK

5.1. Strokovno mnenje o medijih in popoldanskih dejavnostih

5.1.1. Vpliv medijev (TV, računalnik, pametni telefoni, tablice ...)

V svetu so bile narejene že mnoge raziskave o vplivu, ki ga ima gledanje televizije (in uporaba vseh ostalih elektronskih medijev) na otrokov razvoj. Dolgo in prekomerno gledanje televizije povzroča pri otrocih psihično dezorientacijo (nepravilen občutek za resnico in iluzijo), slabitev sposobnosti za koncentracijo in gibanje, poslabšanje vida in sluha, nemirnost, motnje spanja, sproščanje prikrite napadalnosti in hromi lastno dejavnost (samoiniciativno aktivnost) otroka. Rezultati teh raziskav so zaskrbljujoči, zato zaradi otrokovega zdravega psihičnega razvoja staršem priporočamo, naj otrok, mlajši od deset let, ne gleda televizije ali računalnika in ne uporablja drugih elektronskih medijev.

Otroci, ki so pod vplivom elektronskih medijev, obremenjujejo tudi druge otroke v vrtcu. Preko elektronskih medijev do otroka nikoli ne prihaja resničnost, ampak njen lažni nadomestek za resnična doživetja. Televizija otroka navaja k fizični in duševni pasivnosti. V vrtcu si prizadevamo, da otrok z lastno dejavnostjo odkriva svet in si ustvarja bogate notranje slike. Mediji nudijo otroku zunanje slike, ki jih otrok pasivno sprejema. To vodi k nesvobodi in potrošništvu. Otrok se navadi na nenehno animiranje od zunaj, postane duševno in duhovno pasiven in nima možnosti in dovolj časa ustrezno razviti svojih psihomotoričnih sposobnosti. Zato prosimo, da starši podprejo prizadevanja kvalitetne in aktivne vzgoje in otroku odtegnejo gledanje televizije in drugih medijev ter jim ponudijo resnična in razvojnim sposobnostim ustrezna doživetja, za kar imajo polno podporo in ponudbo v okvirju našega vrtca.

Nismo proti elektronskim medijem, želimo pa si, da se otroci z njimi srečajo ob zanje primernem času, ko bodo znali z njimi tudi odgovorno ravnati.

5.1.2. Ostale popoldanske prostočasne dejavnosti

Otrok po tem, ko je večino dneva preživel v vrtcu, nujno potrebuje življenje v družini. Z željo spoznavati, opazovati in delovati se lahko posveti globljemu stiku s svojo domačo in varno okolico. Potrebuje mir in zavetje doma.

Staršem odsvetujemo obremenjevanje otroka s popoldanskimi dejavnostmi, kot so: telovadba, ples, učenje tujih jezikov, borilne veščine ipd. Vse te dejavnosti temeljijo na zavestnem učenju, kar ne ustreza otrokovemu duševno-duhovnemu razvoju tega obdobja.

Po celodnevem bivanju otroka v vrtcu, v skupini, zahtevajo te dejavnosti ponovno prilagajanje, koncentracijo, doživljanje novih vtisov, komunikacijo – skratka, še dodaten duševni in telesni napor, ki mu mi rečemo »vdih«, otrok pa potrebuje umiritev in sprostitvev, »izdih«. Starše, ki kljub temu želijo otroka vključiti v določeno dejavnost, prosimo, da se o tem pogovorijo z vzgojiteljico.

Če vzgojiteljica pri otroku opazi negativne posledice otrokovih popoldanskih dejavnosti, ima pravico zaprositi starše, da vzrok za motnje pri otroku odstranijo. Majhen otrok potrebuje pristen stik s svojimi starši, ki ga lahko dobi samo skozi dejavnosti, ki jih doživi skupaj s svojo mamo in očetom. Oče lahko dela doma svoje stvari, mama svoje in otrok svoje. Pomembno je, da so starši doma in da se otrok počuti varnega.

5. 2. Primernost oblačil

Oblačila so otrokov drugi ovoj in otroka varujejo pred hladom in vročino. Da se lahko njegovo lastno uravnavanje temperature pravilno razvija, je priporočljivo, da je oblečen v naravne materiale. Obleka ob stiku s kožo povzroči zaznavo celotne površine telesa. Ta zaznava ni zavestna, kljub temu pa jo otrok s čutom za življenje in tip občuti. Otrok ima svoje specifične potrebe, ki so povezane z gibanjem in prosto igro, zato ga ne oblačimo kot pomanjšanega odraslega. Oblačila naj ne bodo samo lepa, ampak tudi funkcionalna.

Za v igralnico so najprimernejša oblačila, v katerih se otrok lahko neovirano in sproščeno giblje in na katera mu ni potrebno pretirano paziti. Starši naj se zavedajo, da se oblačila lahko umažejo, tudi strgajo, zato naj ne oblačijo otrokom oblačil, ki jih je "škoda". Za posebne priložnosti, kot so na primer prazniki ali drugi bolj svečani dogodki, ga lahko oblečejo lepše, da bo otrok s pomočjo obleke lažje občutil pomembnost tega dogodka. Dobrodošlo je, da ima otrok oblačila, s katerimi lahko čim bolj samostojno vadi oblačenje in slačenje in da so dovolj velika, da mu omogočajo samostojnost, kajti to, da se zmore obleči in sleči sam, vpliva tudi na njegovo samozavest. Otrok naj ne bo oblečen preveč, da bi mu bilo vroče, ali premalo, da bi ga zeblo.

Zunaj je pomembno, da je zaščiten pred mrazom, a da mu ni prevroče. Priporočljivo je, da so oblačila ustrezne velikosti in da bo v njih lahko tekal, plezal, skakal, se plazil in se neovirano gibal. V primeru dežja in snega poskrbimo, da so vrhnji sloji nepremočljivi. Zaželeno je, da ima otrok v vrtcu ves čas oblačila in obutev, primerna za deževno in blatno vreme, pozimi pa za

sneg. Dežniki so za vrtec neprimerni, ker otroke ovirajo pri igri in z njimi lahko koga poškodujejo. Priporočljivo je, da ima otrok oblečenih več slojev (kot čebula), ki (se mu) jih lahko sleče. Otrok največ toplote izgubi skozi glavo, zato v hladnejših dneh potrebuje toplo kapo. Trak za ušesa nima enake funkcije. V toplih dnevih in ob sončni pripeki naj ima glavo zaščiteno pred soncem z lahkim klobučkom ali kapo s šiltom. Sončna očala za vrtec niso primerna.

Pri mlajših otrocih smo odrasli tisti, ki poskrbimo, da je otrok primerno oblečen. Pomembno pa je, da znamo opazovati in damo otroku priložnost, da sam začuti, kdaj mu je vroče in kdaj ga zebe, saj predšolski otrok še nima razvite termoregulacije. Sčasoma bo razvil ta občutek in začutil svoje telo, kar je pri vsem skupaj najbolj pomembno. Pozorni smo tudi na to, da preverjamo, če se otrok začne potiti ali pa ga vidno zebe. Zavedati se je treba, da so otroci zunaj večinoma precej bolj aktivni in da smo različno občutljivi na temperature. Nekoga prej zazebe, drugemu je hitreje vroče.

Obutev je ovoj nog. Nosimo jo zato, da ščitijo noge pred neugodnimi vremenskimi vplivi. Nogam naj bo toplo, saj s tem varujemo otrokovo zdravje. Če so noge hladne, se mraz prenese na vse telo. Obutev naj bo dovolj velika in primerna vremenu. Otrok potrebuje obutev, v kateri bo lahko čim bolj neovirano tekal, plezal, skakal, zato balerinke, japonke in neudobni sandali niso primerni. Za v igralnico naj ima otrok udobne copate z neдрsečim podplatom.

Ko je otrok toplo obut in pokrit s toplim pokrivalom, mu je od glave do nog toplo in se počuti dobro. Počuti se doma in to ni le fizični občutek, ampak tudi duševno doživetje. Tako otrok ne izgublja po nepotrebnem svoje energije. Občutek toplote podpira inkarniranje v fizično telo.

5.2.1. Barva, bleščice in potiski na oblačilih

Pri majhnem otroku je zaznava barv drugačna kot pri odraslem. Nekje do 7. leta otrok zaznava barve komplementarno, ker je zaznava ponotranjena. Kričeče in fluorescentne barve motijo otrokov zdrav razvoj občutja barv. Barve v barvnem spektru pa imajo ustrezne duševne in moralne kvalitete, ki jih otrok za zdrav razvoj potrebuje. V okolju predšolskega otroka naj prevladujejo nežne, pastelne barve, ki otroka ne prebudajo.

Majice in vrhnji kosi oblačil z bleščicami, ki menjajo sliko, ko po njih podrgneš gor ali dol, otroke pri prosti igri in tekom dneva pri dejavnostih ovirajo. Jemljejo jim pozornost ali pa je pozornost drugih otrok v skupini ves čas usmerjena v bleščice. Prav tako niso priporočljive majice s potiski risanih in filmskih junakov (na primer Spiderman ali okostnjaki - kakšno notranje doživetje to pusti v mlajšem otroku?), saj v otroku prebudajo močno notranje doživetje, ki ga odtuji od lastnih občutkov in domišljije.

Podobno je z obutvijo s svetlikajočim se podplatom, ki zbujata in dražita otroke in jih s tem ovira zunaj pri prosti igri.

5.2.2. Delovna oblačila

Pri slikanju in gospodinjskih opravilih si nadenemo delovno obleko, ki našemu opraviu še doda vrednost in s katero zaščitimo svoja oblačila, zato potrebujemo predpasnike in srajčke za slikanje (očetova stara srajca ali majica). Naj bodo iz naravnih materialov, ker je občutek prijetnejši in se otroci pod njimi ne potijo.

5.2.3. Štampiljke, tatooji

Koža je naš največji organ in nas ščiti pred zunanjimi vplivi. Otroška koža je petkrat tanjša od odrasle in zato veliko bolj nežna, prepustna in občutljiva na vremenske vplive in sestavine, s katerimi jo negujemo. Nenaravnih snovi koža ne zmore prevzeti in se na kožo namestijo kot plastična vrečka, hkrati pa kožo lahko dražijo. Tako je naravno obnavljanje kožnih celic negativno ohromljeno. Zato so štampiljke po koži in tatooji nezaželeni. Lahko pa (si) jih otrok(u) natisne(te) ali nalepi(te) na kakšen list ali v blokec - tako se tudi ne bodo sprali in jih bo imel dlje za spomin.

Otroka sprejeti s spoštovanjem,
vzgajati z ljubeznijo,
izpustiti ga v svobodi!

Rudolf Steiner

Hvala za vaše zaupanje in se veselimo naše skupne poti in druženja!

6. KAZALO

SPLOŠNI PODATKI	2
1. PREDSTAVITEV NAČEL VRTCA	3
2. POTEK DEJAVNOSTI V PEDAGOŠKEM PROCESU	4
2.1. RITEM.....	4
2.1.1. Dnevni ritem.....	4
2.1.2. Tedenski ritem.....	4
2.1.3. Letni ritem.....	5
2.2. OPIS DNEVNEGA PEDAGOŠKEGA PROCESA IN DEJAVNOSTI V STAREJŠI MEŠANI SKUPINI	5
2.2.1. Prosta igra	6
2.2.2. Prosta igra na vrtu.....	7
2.2.3. Umetniške dejavnosti	7
2.2.4. Prstna igra, rajanje in evritmija	7
2.2.5. Čas za pravljico.....	8
2.2.6. Ročna dela, modeliranje, gospodinjstvo in vrtnarjenje.....	9
2.2.7. Praznovanje rojstnega dneva.....	9
2.2.8. Priprava na praznik in praznovanje	9
2.2.9. Počitek.....	10
2.2.10. Prehrana	10
2.3. JASLI	11
2.4. DRŽA VZGOJITELJA IN KOMUNIKACIJA Z OTROKOM.....	11
2.5. ZAVESTNO OBLIKOVANJE DOBRIH NAVAD SKOZI PONAVLJANJE	11
3. PODROBNEJŠA DOLOČILA O DELOVANJU VRTCA.....	12
3.1. VPISNI POSTOPEK.....	12
3.2. POSTOPNO UVAJANJE OTROKA V SKUPINO	13
3.3. PRISOTNOST OTROKA V VRTCU.....	13
3.3.1. Dnevno je vrtec odprt.....	14
3.3.2. Odsotnost zaradi bolezni.....	14
3.4. NUJNO VARSTVO V ČASU ŠOLSKIH POČITNIC, PRAZNIKOV IN V ČASU POLETNIH POČITNIC.....	14

3.5. FINANCIRANJE VRTCA IN PRISPEVKI STARŠEV	15
3.6. POSKUSNA DOBA IN IZPIS	16
3.7. ODGOVORNOST STARŠEV V POVEZAVI Z VRTCEM	17
4. PRAVICE OTROK IN STARŠEV	18
4.1. OBVEZNOSTI STARŠEV DO VRTCA	18
4.2. NAČINI POVEZOVANJA IN SODELOVANJA S STARŠI	18
4.3. STROKOVNI SVET ZA SPLOŠNO IZOBRAŽEVANJE RS JE POTRDIL NAŠ PROGRAM	20
5. DODATEK	20
5.1. Strokovno mnenje o medijih in popoldanskih dejavnostih	20
5.1.1. Vpliv medijev (TV, računalnik, pametni telefoni, tablice ...)	20
5.1.2. Ostale popoldanske prostočasne dejavnosti	21
5. 2. Primernost oblačil	21
5.2.1. Barva, bleščice in potiski na oblačilih	22
5.2.2. Delovna oblačila	23
5.2.3. Štampiljke, tatooji	23
6. KAZALO	25